

2020-10-05
2020/8646

Ert dnr N2020/01735/FJR

Regeringen
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Remiss om Naturvårdsverkets förslag till jakttider

LRF har beretts tillfälle att lämna synpunkter på Naturvårdsverkets (NV) förslag till jakttider.

Sammanfattning

LRF är i stora delar positivt till och instämmer i många av NV:s förslag om klövvilt. LRF vill betona att NV har gjort ett noggrant och ambitiöst arbete med beredningen av jakttidsförslagen. Inte minst viktigt är att NV nu i huvudsak agerar i enlighet med den del av *Strategi för svensk viltförvaltning* som säger att ”*Populationsreglerande jakt på arter som orsakar stora skador bör särskilt främjas.*”. NV har tagit frågan om skador av vilt i trafik samt i jord- och skogsbruk på stort allvar. Samtidigt som flera av förslagen även grundas i behov av ökat nyttjande av viltets värden. NV har därmed gjort en viktig markering och har nu en mer modern syn på viltförvaltning. Bättre anpassad till 2020-talets fauna och dess positiva och negativa effekter i samhället.

LRF anser att det är av största vikt att regeringens beslut om jakttider utgår från de omfattande och ökande viltskadorna i trafik, jordbruk och skogsbruk. Det ställer krav på regeringen att besluta utifrån ekonomiska årliga förluster på ett antal miljarder kr. Se bifogat LRF:s nyligen beslutade Handlingsplan om viltskador och Södras bifogade rapport om viltskadornas ekonomiska konsekvenser för skogsägare, skogsindustri och samhälle. Jakttider ska inte beslutas med utgångspunkt i vad, när och på vilket sätt jägare föredrar att jaga. En del jaktintressen har en tendens att vilja hindra eller försvåra viss jaktutövning för andra jägare - som förstnämnda intressen inte vill, inte hinner eller inte orkar utöva. Att jakttidsbesluten skulle utgå från den typen av argument är orimligt, eftersom all jakt med stöd av bestämmelser om allmän jakt och all skydds jakt med stöd av bilaga fyra till jaktförordningen (1987:905) är frivillig. Den som inte har intresse av viss jakt kan avstå från att jaga.

Enligt LRF:s bestämda uppfattning är det oacceptabelt om de utökningar av tider för skydds jakt som föreslagits inte skulle beslutas i närtid. LRF motsätter

2020-10-05

sig att den av NV föreslagna utredningen för utvecklad rapportering i något avseende ska försena nödvändiga ändringar av jakttiderna.

LRF:s svar omfattar relativt få fågelarter. Det beror på att LRF:s intresse i jakttider för fågel i huvudsak är relaterat till fågelskador i jordbruket. Till exempel: om en allmän jakttid avkortas men en lång, tillåten tid för skydds jakt med stöd av bestämmelserna i 26 § jaktförordningen och bilaga 4 till förordningen kvarstår eller förlängs, tillvaratar skyddsjakten stor del av LRF:s intresse.

LRF:s överväganden

Allmänt

När jakttider och andra bestämmelser som reglerar jaktutövningen diskuteras bland jägare finns ofta ett motstånd mot förändringar som leder till att större antal vilt fålls, möjligheter till mer effektiv jakt eller som ger möjligheter till nya jaktformer eller nya jaktmetoder. Detta trots att ökade, väl reglerade jaktmöjligheter borde vara enbart positivt för jägare. Jägarkollektivet påverkas ofta av en inställning som går ut på att det vissa jägare inte vill, inte hinner eller inte orkar göra – ska ingen annan heller få göra. Trots att all jaktutövning med stöd av allmänna jakttider och skydds jakt på enskilds initiativ är frivillig. Det finns möjlighet att avstå från att jaga. Den negativa hållningen är en otidsenlig inställning, som har sitt ursprung i förfluten tid med små stammar av matnyttigt vilt och konkurrens om tillfällen att få fälla vilt. Det är långt i från verkligheten 2020. Vi har stora viltstammar som i många fall inte beskattas i den omfattning som man borde. Detta både med tanke på värdet i vilt och jakt och de stora viltskadorna i trafik, jordbruk och skogsbruk. Det är av största vikt att ge jägarna möjlighet att jaga, det står därefter envar fritt att jaga eller att avstå från att jaga. Att del av jägarkåren inte vill nyttja en viss jakttid eller viss jaktform är enligt LRF:s uppfattning inte något som ska påverka beslut om jakttider. Just därför att det står var och en fritt att nyttja de möjligheter som jakttider och andra jaktregler ger.

Allmän jakt

Vildsvin

Vildsvin är den viltart som orsakar mest skada i jordbruket. SLU har beräknat den årliga kostnaden i jordbruket till 1,1 Miljard per år (2015). Det ska observeras att redovisad kostnad utgörs av skadorna i jordbruksföretagen i form av skador på gröda, maskiner och för merarbete p.g.a. skadorna. De samhällsekonomiska effekterna av vildsvinsskadorna är inte beräknade. För LRF är det en av de mest prioriterade uppgifterna att verka för att antalet

2020-10-05

vildsvin minskar och därmed att skadorna i jordbruk och trafik minskar. Effektiva regler för jakt är avgörande för om utvecklingen ska kunna vändas.

Vildsvinskadorna i jordbruket har ökat markant sedan 2018. Dessutom är risken för utbrott av afrikansk svinpest i vildsvinsstammen överhängande. Det får därför inte finnas några omotiverade hinder för beskattning av vildsvin under allmän jakt och under skyddsjakt. Den allmänna jakttiden för vildsvin innefattar en regel om att sugga ”som åtföljs av smågrisar” inte får fällas. Regeln gäller under hela året. Bestämmelsen avviker från övriga allmänna jakttider och bestämmelser för t.ex. licensjakt på älg. Det finns ingen legaldefinition av ”smågris” när det gäller vildsvin. Olika tumregler tillämpas av jägare men ingen jägare kan veta vad en ”smågris” är, i strikt juridisk mening. Det medför dels rättsosäkerhet, dels att det i alla situationer när det är oklart om suggan har ”smågrisar” eller inte så avstår jägarna att skjuta. Det innebär att ett antal skottillfällen förloras, i en tid när avskjutningen av vildsvin måste öka markant. Om sugga ”som åtföljs av smågrisar” fälls avsiktligt, är det ett jaktbrott.

Så länge det är ett jaktbrott att fälla en förande sugga kommer de flesta jakter på vildsvin inledas med en uppmaning om att inte fälla några suggor. I praktiken leder det ofta till att inga vuxna hondjur fälls överhuvudtaget, vare sig suggor eller gyltor. Eftersom jägarna inte vågar riskera att fälla en sugga så avstår de från skott på alla djur som är eller kan vara en sugga. Så kommer det att fortsätta så länge en fälld sugga kan vara ett jaktbrott. Det går inte att begränsa vildsvinens tillväxt om inte en större andel vuxna hondjur fälls. Alltså måste regelverket förenklas så att nödvändig avskjutning underlättas.

Motsvarande svårighet när det gäller älg och kronhjort har lösts utan tvingande regler. I stället framgick det tidigare av länsstyrelsens beslut om älgjakt att länsstyrelsen rekommenderade att kalv fälls före ko. Även rekommendationen är nu slopad. Det ankommer på den enskilda jägaren att avgöra när älgko eller hjorthind bör fällas. Orsaken till att det inte finns någon tvingande bestämmelse är att avkriminalisera jaktsituationer där ko eller hind fälls, när det inte var möjligt att se eller förstå om älgko eller kronhind förde kalv. Samma förhållande gäller vid jakt på rådjur. Det är olämpligt att fälla förande get innan kid. Men detta reglerar inte staten, det är en vedertagen jägarregel.

NV har föreslagit en ändring i bestämmelsen som fredar förande sugga hela året. Tyvärr bidrar NV:s förslag till förvirringen, det blir inte tydligare för jägarna. Förslaget lyder:

” Vildsvin, utom sugga som följs av randiga eller bruna små kultingar ”

I dagsljus går det att se om en kulting är randig. Men stor del av jakt på vildsvin sker i svagt ljus eller på natten, därmed faller både randiga och brun

2020-10-05

som rimliga kriterier för att avgöra om jaktbrott begås eller inte. Dessutom kan vildsvin vara bruna i pälsen relativt långt upp i vikt och ålder, när de utan tvekan klarar sig bra utan suggan. Vidare finns ingen legaldefinition av ”små”. Vad är det, i förhållande till vad? NV:s förslag faller på att ingen av föreslagna ändringar innebär en rättssäker och praktiskt tillämpbar regel. LRF föreslår därför att nu gällande bestämmelse om sugga som åtföljs av smågrisar slopas, i paritet med nu gällande praxis för jakt efter exempelvis rådjur. Regeln kan med fördel ersättas med en rekommendation om att inte fälla sugga som för kultingar, som är beroende av suggan för sin överlevnad.

LRF föreslår allmän jakttid enligt nedanstående, så att vuxna vildsvin är fredade under perioden 1 februari – 31 mars, d.v.s. fredning av vuxna under samma tid som NV föreslog:

Vildsvin ***Hela landet den 1 april-den 31 jan.***

Vildsvin, årsunge ***Hela landet den 1 juli-den 30 juni***

Dovhjort

Naturvårdsverkets förslag till utökad allmän jakttid är bra förutom i ett avseende. För att kunna reglera antalet dovhjortar, som ökar snabbt i många områden, måste mycket fler vuxna hondjur (hindar) fällas. Det gäller all förvaltning av större däggdjur att det är avskjutningen av vuxna hondjur som avgör om stammen kan regleras eller inte. När det gäller dovhjort har det dessutom fällt så stor andel hornbärande, vuxna handjur att könsfördelningen är skev i vissa trakter. Det finns därför alltför få handjur, som har låg medelålder och dåliga hornuppsättningar. Avskjutningen av hindar måste öka markant, för att kunna reglera antalet hjortar och därmed minska skador i jordbruk, skogsbruk och trafik. Och för att förändra könskvoten och därmed förbättra kvalitén i stammen.

Det är väl känt att jakttid tidigt under säsongen nyttjas mer av jägare än den senare delen av jakttiden. Vädret är gynnsamt för jakt och jakt i september konkurrerar inte i någon större omfattning med annan jakt i södra Sverige. Det måste ges bättre möjligheter att fälla fler hindar. Avskjutningen av hindar avgör om stammen kan regleras. Det har framförts att det finns risk att av misstag fälla förande hind från relativt små kalvar under september. Dels går dovhjort inte alltid i stora flockar. Det går i många fall väl att skilja ut de s.k. smalhindarna, utan kalv. Dels finns svårigheten att fälla rätt hindar under all jakt på dovhjort som rör sig i flock, även senare under hösten. LRF yrkar att även hind ska vara lovlig under tiden 1/9 – 30/9. Förslaget om att förlänga jakttiden för hind och kalv med mars månad är mycket bra och nödvändigt för

2020-10-05

att stammen ska kunna regleras mer effektivt, d.v.s. för att kunna förvalta dovhjorten så att stammens storlek anpassas i förhållande till hjortarnas skador i jord- och skogsbruk.

Kronhjort

NV föreslår att viss allmän jakt (d.v.s. jakt utanför kronhjortskötselområde, KSO) ska få bedrivas på hind och årskalv av kronhjort. Förslaget är inte harmoniserat med den jakttid som NV föreslår inom KSO. Förslagen jakttid för hind inom KSO är nästan 2 månader längre än utanför KSO. Enligt LRF:s uppfattning är det förslaget en allvarlig felbedömning. När KSO infördes på 1990-talet fanns en övertro på den förvaltningsmodellen, som är parallell med älgskötselområde (ÄSO). Tyvärr har tillämpningen av KSO bara infriat förhoppningarna om att ”vårda” kronhjorten. Antalet kronhjortar ökar med ca 10 % per år och de sprids över större områden. De flesta KSO har inte lyckats motverka kronhjortarnas skadegörelse i jord- och skogsbruk. Det beror till del på att kronhjortar är svårjagade, men i huvudsak på att jaktintressena oftast dominerar KSO. Intresset av att jaga står då över behovet av att reglera stammen så att skador minimeras. Skadedrabbade markägare blir bakbundna. Om de går ur KSO får de inte fälla vuxen kronhjort, och kan därmed inte påverka vare sig antalet hjortar eller mängden hjortskador. Om de låter sin mark vara kvar i KSO blir resultatet oftast det samma. Inom KSO fördelas ofta de djur som ska fällas efter ”rättvisa”, inte efter var hjortarna helst uppehåller sig, eller var de orsakar värst skador. Det är därför helt nödvändigt att jakttiderna inom och utom KSO är lika för hind och kalv. Jakt under allmän jakt måste vara ett effektivt alternativ till jakt inom KSO. Dels för att den som jagar under allmän jakt ska kunna påverka sin och traktens skadesituation, dels för att befintliga KSO ska vara medvetna om att skadedrabbade markägare kan lämna dåligt fungerande KSO. När lång allmän jakt är ett alternativ. Det blir ett incitament för KSO att skärpa sin förvaltning och att ta markägare och skadorna av kronhjort på allvar. LRF yrkar alltså att allmän jakt på hind och årskalv av kronhjort ska pågå under tiden 16 augusti till och med 28 (29) februari. Utan lång allmän jakttid för hind och kalv kan kronhjorten inte regleras.

Förslaget om att förlänga jakttiden för hind och kalv med februari månad är mycket bra och nödvändigt för att stammen ska kunna regleras mer effektivt, d.v.s. för att kunna förvalta kronhjorten så att stammens storlek anpassas i förhållande till hjortarnas skador i jord- och skogsbruk.

NV hävdar i sitt förslag att förvaltningen av kronhjort fungerar bra i Skåne. Enligt LRF:s bestämda uppfattning är det snarare bara några få parter med positiv inställning till kronhjort samt länsstyrelsen i Skåne som hävdar att förvaltningen av kronhjort fungerar bra i Skåne. Merparten av de som brukar jord och skog i Skåne har svårt att få del av kronhjortarnas värden men har

2020-10-05

stora kostnader i jordbruk och/eller skogsbruk orsakade av kronhjort. Kronhjort har i Skåne i huvudsak tillgång till föda på åkermark eller i intensivt brukad skog. Att då reglera stor del av Skåne som ett ”reservat” för kronhjort är mycket problematiskt. Kronhjorten är ingen hotad art. LRF yrkar därför att samma jaktregler ska gälla för kronhjort i hela landet, utan särregler för Skåne län.

Rådjur

LRF tillstyrker NV:s förslag om utökad jakttid för rådjur. Förlängningen med februari månad för get och kid och utökningen av s.k. vårbocksjakt 1 maj – 15 juni är särskilt viktiga. Det fälls nu för få rådjur i förhållande till stammens storlek, mängden rådjursolyckor i trafiken och skogsskador på plantor m.m.. Att få möjlighet till mer rådjursjakt under delar av året när annan jakt inte konkurrerar i samma utsträckning med rådjursjakt, som under hösten, är mycket värdefullt.

Jakt enbart efter handjur är inte mest effektivt för populationsreglering. Men eftersom antalet fällda rådjur per år i stort sett är oförändrat sedan 2013 är varje ny möjlighet till jakt på rådjur viktig. Det är uppenbart att antalet fällda rådjur inte ökar i den takt som rådjursstammen ökar. Det framgår mest tydligt av de snabbt ökande trafikolyckorna med rådjur. Från 36107 olyckor 2010 till 47300 olyckor 2019. En ökning med 30 %. Medan antalet fällda rådjur per år har minskat med ca 7 % under samma period. Jakt på rådjur har kommit ”i skuggan av” jakten på vildsvin, dovhjort och kronhjort. De arterna ökar i Götaland och södra Svealand. Jägarna har svårt att hinna med all jakt som borde genomföras. Jakt på vildsvin och hjort har också på många håll uppskattats som mer spännande, med ”nyhetens behag”, jämfört med traditionell rådjursjakt. Det är därför viktigt att alla möjligheter till ökad jakt på rådjur ges.

Ringduva

LRF avstyrker NV:s förslag om ändring av allmän jakttid för ringduva. Ringduva är en stor jaktlig resurs samtidigt som arten gör stor skada i jordbruket.

Nu gällande bestämmelser innebär att skyddsjakt är tillåten i yrkesmässiga odlingar från den 1 mars i sydligaste Sverige respektive från den 1 maj i övriga delar av landet. För den som har behov av skyddsjakt är det t.ex. tillåtet att jaga ringduva både i juni och juli. Det finns en tendens att skyddsjakten nyttjas alltmer tidigt under sommaren, efter att den allmänna jakten senarelades (tidigare jaktstart var den 1/8). Ju tidigare skyddsjakten sker under sommaren desto större risk att häckande fåglar fälls. Om den allmänna jakttiden i stället startar något tidigare minskar incitament för att nyttja skyddsjakten ännu

2020-10-05

tidigare under sommaren. En något tidigare start för den allmänna jakttiden är därför bättre från djurskyddssynpunkt. Den allmänna jakten inleds enligt LRF:s förslag nedan när häckning fortfarande kan pågå. Men förslaget motiverat av att en något tidigare start för allmän jakt kan stävja utveckling mot en allt tidigare genomförd skydds jakt. LRF yrkar på tidigarelagd allmän jakt på ringduva med gemensam jaktstart i hela landet den 1 augusti. Med gemensamt slutdatum i hela landet den 31 december.

Bläsgås

NV föreslår fortsatt allmän jakt på bläsgås enbart i Skåne län. Som skäl anger NV risk för förväxling med fjällgås, om allmän jakt skulle vara tillåten i Västra Götalands län. LRF har redan 2017 begärt att regeringen ska införa allmän jakt på bläsgås även i Västra Götalands län, p.g.a. ökande skador i jordbruket. LRF föreslår i stället skydds jakt på bläsgås, se nedan under skydds jakt.

Grågås

Grågås LRF avstyrker senarelagd jaktstart i Gotlands län men tillstyrker NV:s förslag om allmän jakt på grågås, i övriga delar av landet. Gotlands län har sedan lång tid tillbaka tidigare start för jakten på grågås, den 20 juli. Medan stor del av landet startar jakten den 11 augusti. Orsaken till jakttiden på Gotland är att större delen av grågässen tenderar att lämna Gotlands län så snart häckningen är avslutad. Om jakten skulle starta där den 11 augusti så inleds jakten när de flesta grågässen redan har lämnat huvudön och Fårö. Eftersom grågässens häckning är avslutad tidigt finns vare sig biologiska eller juridiska hinder för en något tidigare jaktstart i Gotlands län. Naturvårdsverket argumenterar om att enhetliga jakttider bör gälla så långt möjligt. Men samordning av jakttiderna är i det här fallet vare sig nödvändig eller rimlig, eftersom det gäller öar på långt avstånd från fastlandet. LRF yrkar oförändrad tidig start för allmän jakt på grågäss i Gotlands län.

Särskild jakttid älg

Principer för startdatum och slutdatum för älgjakt

NV föreslår att start och slut för älgjakt ska ske på fasta datum, i likhet med andra jakttider. LRF tillstyrker den principen och förslaget att älgjakten ska avslutas den 28 (29) februari i hela landet. Det är viktigt att jakttiden för älg är så lång som möjligt.

Jaktstart i Septemberjaktområdet samt septemberjaktområdets omfattning

2020-10-05

LRF tillstyrker jaktstart den 1 september, det är viktigt att utöka jakttiden. NV föreslår att i de län som har både september- och oktoberstart på älgjakten får länsstyrelserna ta beslut om att ändra gränsen för septemberjaktområdet enligt nedanstående:

”De tre länsstyrelserna får besluta om ändrad områdesindelning om det kan öka möjligheterna att nå beslutade mål inom länet avseende skadenivåer på skog och trafik orsakade av älg.”

Vissa länsstyrelser tar medvetet beslut om både älgförvaltningsplaner och älgskötselplaner som inte kan leda till att effektmålen nås (en älgstam av hög kvalitet i balans med fodertillgången). Med tanke på det är det inte troligt att länsstyrelserna kommer att besluta om ändringar i indelningen av aktuella områden för septemberjakt. LRF föreslår därför ändring i bilaga 2 så att septemberjakt ska gälla inom hela de län som nu har septemberjakt i delar av de länen. Älgjakten måste pågå under så lång tid som möjligt för att effektmålen i älgförvaltningen ska kunna nås.

Jaktstart i oktoberjaktområdet.

LRF avstyrker det föreslagna startdatumet för oktoberjakt, den 8 oktober. LRF vidhåller sitt tidigare förslag om jaktstart den 1 oktober i oktoberjaktområdet. Det finns inget vetenskapligt stöd för att tidigare jaktstart skulle påverka älgens brunstaktivitet, eftersom brunsten i allt väsentligt är avslutad innan den 1 oktober i Götaland och södra Svealand. Enligt verkets eget förslag ska jakt med hund efter rådjur och hjort inledas den 1 oktober. Annan jaktlig störning än älgjakt pågår alltså både med nu gällande regler och med NV:s förslag - från och med den 1 oktober, i samma marker där älgjakt sker.

S.k. brunstuppehåll

NV konstaterar i jakttingsförslaget följande: *”Naturvårdsverkets samlade bedömning av det rådande kunskapsläget är att det inte finns stöd för att ett uppehåll av älgjakten är till fördel för den lokala älgstammens reproduktion.”*

Trots det föreslår verket en bestämmelse som innebär: *” att länsstyrelsen kan besluta om ett uppehåll i jakten under älgens parningstid, om det inte motverkar möjligheterna för att uppnå de mål som finns inom älgförvaltningen avseende skadenivåer på skog och trafik.”*

Enligt LRF:s uppfattning innebär ovan citerade förslag i praktiken ingen ändring av tillämpningen av nu gällande regel om s.k. brunstuppehåll. Eftersom några länsstyrelser regelmässigt, år efter år, beslutar om brunstuppehåll måste det innebära att dessa länsstyrelser anser att besluten inte motverkar de mål som finns inom älgförvaltningen. En länsstyrelse borde inte

2020-10-05

kunna motivera och ta ett beslut som motverkar att målen nås. Enligt LRF:s uppfattning innebär dock länsstyrelsernas beslut om s.k. brunstuppehåll att möjligheterna att nå målen i älgförvaltningen motverkas. Jakttiden blir avsevärt kortare under den del av året som är bäst lämpad för effektiv älgjakt. LRF avstyrker bestämt den av NV föreslagna nya formuleringen av bestämmelse om s.k. brunstuppehåll. Länsstyrelserna ska inte ges möjlighet att besluta om brunstuppehåll. LRF instämmer i NV:s bedömning att det inte finns stöd för en sådan bestämmelse.

Reglering av tillåten tid för jakt under dygnet

LRF instämmer i NV:s förslag om ändring för tillåten tid till hela dygnet för mufflonfår. Förslaget är viktigt för att göra jakten mer effektiv. Vad gäller älg tillstyrks utökningen med skymningstimmen. Däremot avstyrker LRF NV:s förslag om att fortsatt inte tillåta jakt under större del av dygnet än nu gällande bestämmelser - för rådjur, dovhjort och kronhjort. För björn yrkar LRF att jakten ska få pågå till och med en timma efter solens nedgång. Det är viktigt att björnjakten kan bedrivas så effektivt som möjligt. Hjälpmedel för effektiva eftersök i svagt ljus och väl tränade eftersökshundar för björn är nu vanligt förekommande. Gällande regel för björn kom till innan eftersök underlättats så som nämnts ovan.

Av 9 § jaktförordningen framgår de begränsningar som gäller för när under dygnet vissa viltarter får jagas. Bestämmelserna är i huvudsak oförändrade sedan mycket lång tid tillbaka. Bakgrunden är bl.a. jakttraditioner och gamla, populära jaktmetoder. Som exempel kan nämnas att räv får jagas dygnet runt p.g.a. den traditionella och effektiva vakjakten på räv nattetid. Hare får jagas dygnet runt p.g.a. att man jagade med stövare under vinternätter med snötäcke och månsken. När det gäller arter som får jagas under del av dygnet finns flera inaktuella och omotiverade begränsningar i jaktförordningen som bör slopas. Nuvarande viltskadesituation kräver de bästa förutsättningar för att underlätta och göra jakten effektiv. Vildsvin får jagas dygnet runt medan rådjur samt dov- och kronhjort bara får fällas fr.o.m. en timme före solens uppgång t.o.m. en timme efter solens nedgång. De bestämmelserna är säregna både vad gäller logik och praktisk jaktutövning. Vildsvin är relativt svåra att köns- och åldersbestämma i svagt ljus, till det bidrar inte bara likheter i kroppsform mellan kön och ålderskategorier utan även att de är lågväxta, kortbenta. Det leder till att de är svåra att köns- och åldersbestämma i gröda och annan hög vegetation. Rådjur, dov- och kronhjort är däremot relativt högbenta och har tydliga skillnader mellan könen. Under del av året är hjortkalvarna dessutom lätta att skilja från vuxna djur. Eftersom vildsvin får jagas dygnet runt och det är helt accepterat, finns inga bärande skäl att inskränka tillåten tid under dygnet för rådjur, dovhjort samt kronhjort. Det är nu en allmän erfarenhet att i områden där t.ex. dovhjort jagas frekvent under längre tid blir hjortarna efterhand nattaktiva, för att undvika jaktlig störning. Det utgör ytterligare

2020-10-05

argument för att nu gällande bestämmelser om när under dygnet jakt får bedrivas är föråldrade. LRF yrkar därför att rådjur, dovhjort och kronhjort ska få jagas dygnet runt.

16 § jaktförordningen, tider för jakt och jaktträning med hund

Naturvårdsverket föreslår delvis en ny indelning av jakthundarna än nu gällande bestämmelser i 16 § jaktförordningen. NV föreslår ändringar när det gäller jakt på bl.a. älg, vildsvin och grävling.

De föreslagna bestämmelserna ger upp till två månader längre tid för användning av hund som endast ställer aktuellt vilt än för hundar som också förföljer samma viltart. Eftersom jakt med hund under stor del av jaktsäsongen är mycket viktig för jaktens effektivitet och antalet vilt som kan fällas, tillstyrker LRF förslaget till nya regler om ställande hundar för älg och vildsvin. Det är väsentligt att lämpliga hundar kan användas under så stor del av jakttiden som möjligt.

LRF avstyrker däremot NV:s förslag till den nya, bokstavliga formuleringen av bestämmelsen, vad gäller tillåtna tider för ställande hund. Se nedan NV:s förslag om älghundar:

”Hund som ställer älg där älgjakten börjar den 8 okt. den 21 aug.–den 30 sept.

Hund som förföljer älg där älgjakten börjar den 8 okt. den 1 okt. –den 31 jan.

Hund som förföljer älg där älgjakten börjar den 1 sept. den 21 aug.–den 31 jan.”

Även om LRF förstår NV:s avsikt med förslag till ny bestämmelse, så är den bokstavliga tolkningen av texten om hund som endast ställer älg (ovan) att sådan hund enbart får användas under tiden 21 augusti – den 30 september. Eftersom sådan hund per definition inte förföljer älg. Bestämmelsen om ställande hund måste i stället skrivas:

Hund som ställer älg där älgjakten börjar den 1 okt. den 21 aug.– den 28 (29) februari.

Det kan inte i något avseende vara mindre lämpligt att använda en hund som endast ställer vilt, under senare delen av säsongen, än att använda en hund som förföljer vilt sent under säsongen. Motsvarande justeringar bör göras i punkten om jakt på vildsvin, där samma felaktiga formulering föreslagits.

2020-10-05

LRF avstyrker NV:s förslag om att all älgjakt med hund ska vara förbjuden efter den 31 januari. Älgjakt bedrivs i februari i delar av landet och NV föreslår sista februari som fast slutdatum för älgjakt. Som ovan framhållits är det av största vikt att all älgjakt bedrivs så effektivt som möjligt, under så lång tid som möjligt. I större delen av Sverige är det älghundarna som är avgörande för om jakten blir effektiv och om de älgar som ska fällas verkligen blir fällda. LRF kan inte acceptera att älgjakt i februari blir ineffektiv. Om snödjup eller andra väderförhållanden gör hundanvändning vid älgjakt olämplig ur djurskyddssynpunkt, så reglerar jägarna detta själva med stöd av 18 § andra stycket jaktförordningen. Där stadgas att hundar inte får användas så att viltet utsätts för onödiga påfrestningar under svåra väderförhållanden. Det ska inte dubbelregleras genom att ändra i 16 § samma förordning.

26 § jaktförordningen, rapportering av fällt vilt vid skydds jakt på enskilda initiativ

På sidorna 190 – 191 i NV:s förslag om jakttider för verket ett resonemang om regler för rapportering av skydds jakt på eget initiativ, som sker med stöd av 26 § jaktförordningen. NV kommer fram till att 26 § bör ändras. Därefter skriver verket följande:

”Enligt Naturvårdsverkets bedömning bör rapportering vid skydds jakt på enskilda initiativ vara säkerställd som en förutsättning innan nya arter eller utökade jakttider införs i JF bilaga 4.”

NV ger dock inget förslag till ändring av 26 §. Det innebär att inga av de förbättringar och utökningar av tider för skydds jakt i bilaga 4 som NV föreslår skulle genomföras innan verket har föreslagit ny lydelse i 26 §, att regeringen sedan inför denna ändring i jaktförordningen och därefter att det i NV:s föreskrift regleras i detalj hur en sådan rapportering ska ske.

Enligt LRF:s bestämda uppfattning är det oacceptabelt att de utökningar av tider för skydds jakt som föreslagits inte skulle beslutas i närtid. LRF motsätter sig alltså att utredning för utvecklad rapportering i något avseende ska försena nödvändiga ändringar av jakttiderna.

Skydds jakt bilaga 4 till jaktförordningen

Vildsvin

Nu gällande bestämmelse om skydds jakt på vildsvin i bilaga 4 är mer restriktiv och mer strikt villkorad än ett antal av övriga punkter i bilaga 4, trots att vildsvin är den viltart som orsakar störst skada i jordbruket. Det som skiljer villkoren är att det när det gäller vildsvin krävs dels att skadan har skett, d.v.s. det är inte tillåtet att jaga för att förebygga skada, dels att skydds jakten får ske

2020-10-05

på jordbruksmark där vildsvin orsakar skada. Andra punkter om andra arter i samma bilaga stadgar att skydds jakt får bedrivas för att förebygga skada och är oftast tillåten vid fält med oskördad gröda. Enligt LRF:s uppfattning måste skydds jakt på vildsvin vara mer generöst villkorad, med tanke på de orimligt stora och kostsamma skador som vildsvin orsakar. Skydds jakt måste få bedrivas på hela den skadedrabbade fastigheten. Möjlighet att skydda sig från skada ska inte bero på om vildsvinen råkar stå på skadad åker, på annan öppen mark eller i skogen. Skydds jakt på vildsvin får inte begränsas av omotiverade särbestämmelser. LRF föreslår följande lydelse i en ny punkt i bilaga 4:

Vildsvin får jagas, om det behövs för att förhindra skada i lantbruket den 1 juli - den 30 juni.

Denna lydelse är kopierad från annan punkt i nu gällande bilaga 4 för skydds jakt på annan art.

Sädgås

I den version av jakttidsförslaget som NV tidigare remitterade föreslog verket en utökad men snävt villkorad skydds jakt på sädgås i hela landet under hela året. Den utökade skydds jaktbestämmelsen motiverades bl.a. med att NV föreslår att all allmän jakt på sädgås slopas. NV har nu i förslag till regeringen utöver slopad allmän jakt även föreslagit en mycket inskränkt skydds jakt, som bara skulle gälla i Skåne och Blekinge län. Motivet för NV:s senaste förslag är att en av sädgåsens underarter, tajgasädgås, är rödlistad som nära hotad. LRF kan inte acceptera att skydds jakten inskränks enligt NV:s förslag för en art som uppträder i stora mängder under delar av året, och orsakar betydande skador. Det fälls inte många sädgäss under skydds jakt, och det är inte heller avsikten med skydds jakt. Avsikten med skydds jakt är att snabbt kunna förebygga eller förhindra pågående viltskada genom att fälla ett fåtal individer och därigenom åstadkomma en skrämseleffekt som avbryter viltets skadegörelse. Inte att fälla många individer av aktuell art. Det lilla antal sädgäss som skulle fällas under skydds jakt kan rimligen inte påverka någon av underarterna i den grad att det finns skäl för en total fredning, med undantag av viss skydds jakt i Skåne och Blekinge län. LRF yrkar därför på utökning av skydds jakten på sädgås till hela året och hela landet. LRF yrkar att den av LRF föreslagna tiden för skydds jakt ska gälla åtminstone vid fält med oskördad vall, korn, höstvetete och morötter.

Bläsgås

LRF yrkar att tid för skydds jakt på bläsgås införs i Västra Götalands län under tiden 1 oktober – 31 december. NV anser att den allmänna jakten på bläsgås inte ska utökas p.g.a. risk för förväxling med fjällgås. LRF yrkar därför i stället att skydds jakt enligt ovan införs. Jordbrukare måste kunna skydda sina grödor även om det finns en risk för förväxling med annan art.

2020-10-05

Vitkindad gås

LRF tillstyrker förslag om att skydds jakt på vitkindad gås utökas till att gälla i hela landet och under hela året vid fält med oskördad gröda. Det är en angelägen ändring eftersom vitkindade gäss utgör allt mer omfattande skadegörare i jordbruket.

Grågås och vitkindad gås på naturbetesmarker

Östra Götaland i allmänhet och Öland och Gotland i synnerhet har under senare år varit hårt drabbat av torka. På Öland och Gotland är naturbetesmark en mycket viktig del av foderproducerande areal för betesdjur. Naturbetesmarkerna skadas och hotas numer både av återkommande torka och hårt bete av stora mängder vitkindade gäss och grågäss. Även den biologiska mångfald som präglar de uråldriga naturbetesmarkerna hotas av gässens hårda bete. Gällande och av NV föreslagna bestämmelser om skydds jakt på gäss medger endast skydds jakt ”vid fält med oskördad gröda”. LRF yrkar att en bestämmelse införs i bilaga 4 om skydds jakt på vitkindad gås och grågås som gäller naturbetesmark på Öland och Gotland, under hela året.

Älg

LRF tillstyrker förslaget om att bestämmelsen i bilaga 4 punkt 12 om skydds jakt på älg ändras, så att bestämmelsen gäller oavsett hur den aktuella jaktmarken är registrerad och att starten för skydds jakten tidigareläggs. Eftersom jakten är avsedd att förebygga skada är det tillräckligt att årskalv av älg får fällas vid denna skydds jakt.

Ny punkt storskarv

LRF tillstyrker NV:s förslag till skydds jakt på storskarv enligt nedanstående:

”Storskarv får jagas för att förebygga skada, dock ej närmare än 300 m från boplats för skarv, havsörn eller fiskgjuse.

vid fasta och rörliga fiskeredskap (ej handredskap) samt inom ett avstånd av 300 meter från sådana redskap. den 1 aug.–den 28 (29) feb.

vid fiskodling och utsättnings-platser (inom sju dygn innan och sju dygn efter utsättningstillfälle) samt inom ett avstånd av 300 meter från sådana områden den 1 juli–den 30 juni.

i fredningsområden för fisk. den 1 aug.–den 28 (29) feb.”

2020-10-05

Det är enligt LRF:s uppfattning viktigt att negativ påverkan från skarv kan begränsas med enligt detta förslag om skydds jakt på eget initiativ.

Ny punkt, sångsvan och trana

LRF tillstyrker NV:s förslag om att införa skydds jakt på enskilda initiativ på sångsvan och trana, enligt följande:

”Trana som uppträder i flock om minst fem individer får jagas vid fält med oskördad gröda om det behövs för att förebygga skada den 1 aug.–den 30 sept. och den 1 april–den 30 maj

Sångsvan som uppträder i flock om minst fem individer får jagas vid fält med oskördad gröda om det behövs för att förebygga skada den 1 okt.–den 31 mars”

LRF anser att villkoret om att aktuella fåglar ska uppträda i en liten flock är rimligt med tanke på att skador inte blir ekonomiskt kännbara om de orsakas av enstaka fåglar. LRF har tidigare föreslagit att dessa tider för skydds jakt ska gälla den 1 juli - den 30 april. Men med hänsyn till de av NV redovisade häckningstider m.m., reviderar LRF sin uppfattning. NV:s förslag täcker huvuddelen av behovet. Det viktigaste är att skydds jakten införs så snart som möjligt.

Årskalv av dov- och kronhjort

LRF tillstyrker NV:s förslag om att punkterna 22 och 23 i bilaga 4 ändras så att de gäller i hela landet. Tidigare har dessa bestämmelser inte gällt i Skåne och Gotlands län. Särskilt viktigt är att denna skydds jakt blir tillåten i Skåne län. Ett län som är svårt utsatt för skada av dov- och kronhjort i jord- och skogsbruk. NV har också föreslagit ändring av lydelsen i punkt 23, efter förslag från LRF. Så att syftet med punkten blir tydlig och bestämmelsen lätt att tillämpa, enligt nedan:

”Årskalv av kronhjort får jagas om kronhjort orsakar stamskada på barrträd den 1 juli–den 15 april.”

LRF tillstyrker förslaget.

29 § Jaktförordningen, bäverdamm och hydda

2020-10-05

I 29 § fjärde stycket jaktförordningen finns bestämmelse om att bäverdammar på vissa villkor och under del av året får rivas utan särskilt tillstånd, för att förebygga skada. NV föreslår en ändring i 29 § fjärde stycket enligt nedan:

”Utan sådant tillstånd som avses i tredje stycket första meningen och trots att jakt med andra medel inte är tillåten får bävrars dammbyggnad, med undantag av boplats **och dammbyggnad som har betydelse för boplatsen**, förstöras under tiden den 1 maj - **den 30 september.**”

I motivering till förslaget ger NV en tydlig beskrivning till varför tillägget om ”dammbyggnad som har betydelse för boplatsen” enligt LRF:s uppfattning är olämpligt, därför att det innebär rättsosäkerhet för den enskilda:

”Ett revir kan innehålla flera dammbyggnader. Normalt finns ett primärdämme som reglerar vattennivån i hyddan och dess ingång. Vilken av alla dammbyggnader som reglerar vattennivån och vilka som är av mer sekundär betydelse för bävrarna kan vara svårt för den enskilde att avgöra. Boplatser kan många gånger vara nästintill omöjliga att hitta och det är svårt att förutse om en rivning av dammbyggnad får konsekvenser för boplatsen.”

Enligt LRF:s uppfattning har NV därmed underkänt sitt eget förslag. Syftet med förslag om tillägget är gott. Men det föreslagna tillägget gör bestämmelsen svårtillämpad. Den föreslagna ändringen är inte lämplig i en situation när bävrarnas antal och risker för skador ökar. LRF avstyrker förslaget om ändring i 29 § fjärde stycket jaktförordningen - förutom att tillåten tid för rivning förlängs t.o.m. med 30 september, som tillstyrks.

Med vänliga hälsningar

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

Palle Borgström

Förbundsordförande

Anders Wetterin

Expert jakt och vilt